

Landslægeembedet

Vejledning om ansvarsforholdene m.v. ved sundhedsfagligt personalets brug af telemedicin

7. april 2016

1. Indledning og baggrund

Ved telemedicin forstås i denne vejledning, at en sundhedsfaglig person, også kaldet rekvirenten, ved hjælp af video, billeder, lyd og måleresultater inddrager en anden sundhedsfaglig, som ikke fysisk er til stede dér, hvor patienten befinder sig, i diagnostik og behandling.

Telemedicinske ydelser er ikke begrænset af landegrænser. Denne vejledning beskriver ansvarsforholdene mv. ved brug af telemedicin i forbindelse med brugen af telemedicin i Grønland og indhentelse af specialistvurdering og behandling mv. i udlandet inklusive Danmark.

Vejledningen indeholder spørgsmål om information og samtykke, tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger mv. og journalføring i forbindelse med brug af telemedicinske ydelser.

2. Ansvar

I forbindelse med brug af telemedicinske ydelser gør de sædvanlige ansvarsforhold sig gældende. Der er således ikke tale om en selvstændig regulering vedrørende disse ydelser.

Autoriseret sundhedsfagligt personale er forpligtet til at vise omhu og samvittighedsfuldhed også i forbindelse med brugen af telemedicinsk udstyr.

Det autoriserede personale har et selvstændigt ansvar for, at de vurderinger og behandlinger som vedkommende foretager, er forsvarlige og underbygget af de nødvendige undersøgelser og oplysninger.

Det gælder specielt, at såfremt sygeplejersker og læger der på det foreliggende grundlag ikke mener sig i stand til at varetage vurderingen eller behandlingen forsvarligt eller får mistanke om fejl eller andre usikkerhedsmomenter, skal den pågældende gøre opmærksom på dette.

På forhånd skal det være klart for de involverede (rekvirenten og den telemedicinske vurderende fagperson), hvilke forudsætninger, der lægges til grund for beslutninger vedrørende diagnosticering og behandling.

Det anbefales, at en udenlandsk specialists telemedicinske vurdering gennemgås af den rekvirerende læge i Grønland, og at det er den grønlandske læge, der entydigt er ansvarlig for den samlede behandling af patienten.

Såfremt en sygeplejerske eller en læge foretager en telemedicinske vurdering, der er rekvireret af en sundhedsarbejder i en bygd, og der efterfølgende ordineres en behandling, er ansvaret for behandlingen sygeplejerskens eller lægens.

Rekvirenten

Rekvirenten har ansvaret for at sikre, at de oplysninger, der skal danne grundlag for behandlingen, er tilstrækkelige for iværksættelse af en fagligt forsvarlig behandling.

En rekvirerende læge eller sygeplejerske, der på baggrund af telemedicinske vurdering iværksætter en behandling, har et selvstændigt ansvar for den behandling, som iværksættes, dvs. for at den er fagligt forsvarlig.

En sundhedsmedarbejder i en bygd, der rekvirerer en telemedicinske undersøgelse og som på baggrund af denne vurdering iværksætter en behandling, der ordineres af den telemedicinske vurderende sygeplejerske eller læge, arbejder på deres ansvar.

Telemedicinske vurdering ved sygeplejerske eller læge

Den sygeplejerske eller læge, der bliver anmodet om at foretage en vurdering som grundlag for behandlingen af en patient, er ansvarlig for sin vurdering.

Sygeplejersken eller lægen har ansvaret for at sikre, at de oplysninger, der skal danne grundlag for vurderingen, er tilstrækkelige, samt at vurderingen på dette grundlag er fagligt forsvarlig.

Specialistvurdering indhentet i udlandet

I tilfælde, hvor specialistvurdering til brug for diagnostik, behandling mv. indhentes uden for landets grænser, påhviler ansvaret for den iværksatte behandling, og grundlaget herfor specialisten.

Journalføringspligten påhviler også specialisten. Specialisten har ansvaret for at sikre, at de oplysninger, der skal danne grundlag for vurderingen, er tilstrækkelige, samt at vurderingen på dette grundlag er fagligt forsvarlig. Imidlertid har den rekvirerende læge et selvstændigt ansvar for at de vurderinger og behandlinger, som vedkommende foretager er forsvarlige og underbygget af de nødvendige undersøgelser og oplysninger.

3. Eksempler

- a) Resultatet af en røntgenundersøgelse fra et Regionssygehus overføres til Dronning Ingrid's Hospital (DIH), hvor en specialist stiller den præcise diagnose. Specialisten er ansvarlig for diagnosticeringen, og rekvirenten er ansvarlig for den fortsatte behandling.

- b) Et Regionssygehus har med DIH aftalt teleradiologisk bistand til dækning af vagten, således at den radiologisk vagthavende geografisk befinder sig et andet sted.

Ansvar for den radiologiske vurdering påhviler den ansvarlige vagthavende læge på DIH, der har foretaget vurderingen.

- c) En læge eller sygeplejerske, der fysisk ikke er til stede på behandlingsstedet f.eks. en bygd, foretager via en videokonsultation en vurdering af en patient. Behandlingen skal foretages af bygdesundhedsarbejderen.

Bygdesundhedsarbejderen, der er lægens eller sygeplejerskens medhjælp, udfører behandlingen og handler på lægens/sygeplejerskens ansvar.

- d) Sygeplejerske på Regionssygehus modtager en telemedicinsk forespørgsel om vurdering vedrørende en konkret patient. Bygdesundhedsarbejderen kan ikke fremlægge de kliniske og parakliniske oplysninger, der er nødvendige for vurderingen. Sygeplejersken bør frasige sig opgaven på det foreliggende grundlag og præcisere, hvilke oplysninger, der er nødvendige, for at kunne yde en fagligt forsvarlig vurdering.

- e) Såfremt det drejer sig om en akut situation, og det ikke er muligt for bygdesundhedsmedarbejderen at fremskaffe de ønskede oplysninger på kort tid, skal lægen på regionssygehuset dokumentere på hvilket grundlag beslutningen vedrørende behandling og/eller evakuering er foretaget.

- f) En fysioterapeut fra et Regionssygehus instruerer via videokonference en sundhedsassistent på et Sundhedscenter i at udføre bestemte øvelser med en patient. Det er fysioterapeuten, der er ansvarlig for den fysioterapeutiske behandling. Sundhedsassistenten er fysioterapeutens medhjælp og udfører øvelserne på fysioterapeutens ansvar.

4. Andre forhold

Det er rekvirenten, der anmoder om telemedicinsk bistand, der har ansvaret for at dokumentere, på hvilken måde og på hvilket tidspunkt anmodningen er afsendt.

Det er også rekvirenten, der har anmodet om telemedicinsk bistand, der har ansvaret for at sikre, at der bliver fugt op på den igangsatte behandling.

Såfremt en telemedicinsk specialist vurdering

foretaget i Danmark medvirker til en behandlingsskade, kan skaden anmeldes til Patienterstatningen i Danmark.

5. Patientens samtykke til behandling

Patientens informerede samtykke skal foreligge i forbindelse med undersøgelse og behandling af patienten. Et sådant samtykke anses som udgangspunkt også at omfatte indhentelse af telemedicinsk vurdering til brug for behandlingen.

6. Tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger m.v.

Telemedicin indebærer videregivelse af oplysninger om patientens helbredsforhold m.v. til brug for behandling af patienten. Disse oplysninger kan have form af tekster, billeder, værdier for laboratorieundersøgelser o.s.v.

Det skal derfor sikres, at bestemmelserne om tavshedspligt og videregivelse af helbredsoplysninger m.v. i forbindelse med behandling er overholdt. Som udgangspunkt vil relevant videregivelse af helbredsoplysninger i forbindelse med brug af telemedicin være omfattet af patientens samtykke til den konkrete behandling.

Har patienten givet informeret samtykke til behandling, indebærer dette således, at patienten også anses for at have givet samtykke til, at sundhedspersonen må videregive de for det aktuelle behandlingsforløb relevante helbredsoplysninger m.v. til brug for telemedicinsk vurdering og behandling.

7. Journalføring

Pligten til at føre ordnede optegnelser (journaler) påhviler enhver sygeplejerske eller læge, der som led i sin virksomhed foretager undersøgelse og behandling m.v. af patienter.

Journalføringspligten påhviler ved brug af telemedicin både rekvirenten (sygeplejersken eller lægen), specialisten på DIH eller specialisten i udlandet.

Den behandlende læge (rekvirenten) kan aftale med specialisten, at denne sender sine optegnelser m.v., således at der ikke opstår tvivl om, hvilken vurdering, der er foretaget.

Opbevaring af journaloptegnelser

Hvis den behandlende læge modtager specialistens optegnelser, overtager den behandlende læge herefter forpligtelsen til at opbevare journalerne.

8. Instrukser

Der bør til brug for telemedicinsk kommunikation udarbejdes lokale instrukser og procedurer, der sikrer patienterne en forsvarlig undersøgelse og behandling.

9. Konklusion

- Brug af telemedicin ændrer ikke på ansvarsforholdene i forbindelse med sundhedsfaglig behandling.
- En sygeplejerske og en læge er ansvarlig for egen sundhedsfaglige vurdering/-behandling, og også den, der iværksætter behandling på grundlag af specialists vurdering.
- Rekvirenten skal foretage en selvstændig vurdering af, om de oplysninger om patienten, som den pågældende har modtaget, er relevante og tilstrækkelige.
- Såfremt den behandlende sygeplejerske, fysioterapeut eller læge på det foreliggende grundlag ikke mener sig i stand til at varetage vurderingen/behandlingen forsvarligt eller får mistanke om fejl eller andre usikkerhedsmomenter, skal den pågældende gøre opmærksom på dette.
- Der bør til brug for telemedicinsk kommunikation udarbejdes lokale instrukser og procedurer, der sikrer patienterne en forsvarlig undersøgelse og behandling.

Landslægeembedet, den 7. april 2016

Henrik Trykker
Landslæge

Lovgivning.

Det retlige grundlag for sundhedsfaglig virksomhed ved brug af telemedicinske ydelser er særligt Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, Landstingsforordning nr. 7 af 30. oktober 1995 om sygeplejerskers autorisation og virke og Landstingsforordning nr. 6 af 31. maj 2001 om patienters retsstilling og lov om behandling af personoplysninger.